

ЖИТИ У ГАРМОНІЇ З ПРИРОДОЮ!

Вісник

КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 5 (61)

ЖОВТЕНЬ 2016 р.

Заснована
у 2006 році

Розповсюджується
безкоштовно

Під час відвідин «Долини нарцисів»

МІНІСТР ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ І КЕРІВНИК ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА УКРАЇНИ ВПЕРШЕ ВІДВІДАЛИ МАЛУ УГОЛЬКУ

У рамках робочого візиту на Закарпаття, Міністр екології та природних ресурсів України Остап Семерак знайомився з роботою Карпатського біосферного заповідника. Відвідав, зокрема, Долину нарцисів та Угольсько-Широколужанські букові праліси, як найбільшу складову частину єдиного в Україні природного об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини». У зв'язку з цим кмітливі учасники зустрічі слушно зауважили, що Малу Угольку відвідували посли Івана Грозного, міністри з Німеччини, Швейцарії та Австрії, а високопосадовці уряду України побували тут вперше.

У Долині нарцисів міністр побував в еколого-освітньому центрі «Музей нарцису». Його увагу привернуто до труднощів, з якими проходив процес заповідання та особливу роль у збереженні Долини нарцисів видатного вченого-природоохоронця Карпат, професора Василя Комендаря, ім'я якого нещодавно їй присвоєно відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації та рішення науково-технічної ради Карпатського біосфер-

ного заповідника.

За участі народного депутата України Валерія Лунченка та керівництва ОДА найбільше обговорювалися шляхи вирішення проблем збереження Долини нарцисів, яка входить до переліку водно-болотних угідь світового значення та охороняється Рамсарською конвенцією. Наголошувалося, що до найбільших загроз для Долини зараз належать порушення ще за радянських часів гідрологічний режим, заростання нарцисових

популяцій вербами, закислення ґрунтів транскордонними переносами і викидами транспортних засобів, що проїжджають дорогою, прокладеною через масив тощо.

Чималою проблемою останнім часом стають і обмежені можливості через незадовільне фінансування та матеріально-технічне забезпечення колективу Карпатського біосферного заповідника проводити важливі природоохоронні заходи, в першу чергу, щорічне сінокошення, вирубування та розкорчування верб, облаштування гідроспоруд на річці Хустець й інших водотоках. Нещодавно створено ще й законодавчу проблему в частині заборони використання в заповідниках України навіть легких колісних тракторів для

на 2-й стор.

● ГУБЕРНАТОР ЗАКАРПАТТЯ ПОБУВАВ У ЗАПОВІДНИКУ

ВІДВІДИНИ, ЯКІ ВСЕЛЯЮТЬ НАДІЮ

Стан доріг найвіддаленіших гірських населених пунктів Тячівського району, що мають велику перспективу розвитку туризму та рекреації, голова Закарпатської ОДА Геннадій Москаль оглянув під час робочої поїздки 4 листопада ц.р.

У найвіддаленішій частині району – селах Мала Уголька, Угляр і Велика Уголька, розташований Карпатський біосферний заповідник з унікальними в світовому масштабі за площею, станом збереження, будовою і багатством флори і фауни буковими пралісами, які внесені до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Для туристів сюди прокладений пішохідний туристичний маршрут, на шляху якого – одна з найбільших карстових печер українських Карпат «Дружба», в якій знайдено останки первісної людини. Ці надзвичайно мальовничі місця ваблять і туристів, і науковців. Однак перешкодою стає відсутність сюди асфальтованої дороги. Навіть у радянські часи вона не прокладалася.

– Ми переконалися на прикладі Синевиру, де зробили нову дорогу, наскільки розвиток туристичної галузі залежить від якості автомо-

більного сполучення. Після того, як було відремонтовано напрямок до Долини нарцисів на Хустщині, кількість гостей туди так само зростає в кілька разів. Тому потрібно всіма можливими способами розвивати дорожню інфраструктуру на Тячівщині, тоді до вас теж прийдуть туристи, – наголосив Геннадій Москаль у розмові з керівництвом району.

Керівник краю доручив негайно виготовити проектно-кошторисну документацію на ремонт доріг в межах сіл Угляр, Мала Уголька та Велика Уголька та, в першу чергу, до Карпатського біосферного заповідника. Відтак знаходити джерела фінансування зокрема, у місцевому, районному та обласному бюджетах, фонді регіонального розвитку, щоб наступного року вирішити питання з ремонтом цих шляхів.

(За матеріалами веб-сайту
Закарпатської ОДА).

ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ВИКОНУЮТЬСЯ

Одними із пріоритетних завдань Карпатського біосферного заповідника на нинішній і наступний роки визначено встановлення в натурі меж земельних ділянок (18550 га), які входять до складу установи без вилучення у користувачів, та оформлення їх відповідними знаками й інформаційними матеріалами, нанесенням меж цих територій на планово-картографічні матеріали. Було заплановано також виготовлення проекту землеустрою на площі 7508,8 га щодо відведення земельних ділянок у постійне користування заповідника, закріплення їх межами знаками та отримання держакта на право постійного користу-

вання ними. На площі 31977 га проводиться відновлення меж та внесення інформації про дані території до Державного земельного кадастру. Розпочинається розробка проекту організації території нашої установи та охорони її природних комплексів.

Проектна організація приступає до виготовлення відповідної документації. Відбулися тендери на виконання робіт. На все це державою вже виділено один мільйон вісімсот тисяч гривень. До кінця нинішнього і в наступному роках фінансування буде продовжено з тим, щоб із визначеними завданнями повністю впоратися. (Вл. інф.).

● МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО СПІВПРАЦІ З ШВЕЙЦАРЦЯМИ – 20 РОКІВ

19 вересня, в адміністрації Карпатського біосферного заповідника, обговорили шляхи поглиблення наукової співпраці між партнерами зі Швейцарського федерального інституту лісових, снігових та ландшафтних досліджень (WSL, м. Бірменсдорф).

На зустрічі із науковим колективом біосферного заповідника, за участі науковців національного лісотехнічного університету (Львів), насамперед висловлено щире вдячність науковій співробітниці WSL Брігітті Коммармот, яка протягом 16 років була координатором українсько-швейцарських проектів, а зараз передає цю функцію молодим колегам.

У ході дискусії відзначалося, що за період багаторічної співпраці, яку започаткували в 1996-му р., тодішні директори КБЗ та WSL професор Федір Гамор і доктор Маріо Броджі, реалізовано чимало важливих наукових проектів, зокрема проведено міжнародну наукову конференцію «Природні ліси помірної зони Європи: цінності та використання» (Мукачєво, 2003), яка запо-

чаткувала процес включення букових пралісів Карпат до переліку об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Розгорнуто актуальні лісогосподарські дослідження в Угольсько-Широколужанських букових пралісах та похідних деревостанах у Чорногорі, ініційовано реалізацію масштабного проекту впровадження сталого лісокористування на Закарпатті (FORZA), випущено у світ фундаментальну монографію на українській та німецькій мовах «Праліси в Центрі Європи: путівник по лісах Карпатського біосферного заповідника» та

багато наукових статей в міжнародних наукових виданнях тощо.

Наукові співробітники WSL Петер Бранг та Йонас Штілгард, які координуватимуть майбутні проекти, й науковці КБЗ висловили багато ідей, які ляжуть в основу нових проектних розробок до Державного Секретаріату з питань освіти, наукових досліджень та інновацій Швейцарії (SERI), який виявляє зацікавленість у продовженні фінансування українсько-швейцарських екологічних проектів в Українських Карпатах.

Федір ГАМОР,
доктор біологічних наук, професор,
заступник директора заповідника.

МІНІСТР ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ І КЕРІВНИК ДЕРЖЛІСАГЕНТСТВА УКРАЇНИ ВПЕРШЕ ВІДВІДАЛИ МАЛУ УГОЛЬКУ

на 1-й стор.

проведення сінокошіння, як природоохоронного заходу.

А на фоні значного відтоку останніми роками із зони розташування Долини нарцисів робочої сили, яку раніше залучали до сінокошіння та вирубування верб, ситуація зі збереженням цього унікального природного об'єкта значно ускладнюється.

У зв'язку із цим та із катастрофічним станом, що склався загалом в заповідній справі України, ми запропонували Міністру невідкладно розробити та подати на затвердження Державну програму розвитку заповідної справи в Україні, в якій визначити по роках, у розрізі найважливіших природоохоронних територій, обсяги фінансування та матеріально-технічного забезпечення установ природно-заповідного фонду тощо.

А ще – лобювати прийняття низки природоохоронних законопроектів. Я передав Міністру відповідні пропозиції та підготовлений нами законопроект «Про внесення змін та доповнень до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», пов'язаних із удосконаленням механізмів економічного забезпечення організації та функціонування природно-заповідного фонду». В цьому документі законодавчо пропонується закріпити механізми матеріально-технічного забезпечення установ природно-заповідного фонду, безперешкодне використання для природоохоронних цілей зароблених ними коштів. І, що найголовніше, – забезпечення гідної оплати праці працівників природоохоронних установ, яка має створити достатні матеріальні умови

для належного виконання службових обов'язків, сприяти укомплектуванню компетентними і досвідченими кадрами, стимулювати їхню сумлінну та ініціативну працю.

Ця тема особливо гостро постає зараз. Адже за зарплату 1700 гривень, яку, до прикладу, отримує інспектор з охорони природно-заповідного фонду, не маючи відповідного транспорту, засобів зв'язку, форменого одягу, службової зброї, він просто не в змозі забезпечити охорону, особливо цінних природних об'єктів світового значення, до яких належать Долина нарцисів та букові праліси Карпат, ні, тим більше, проведення необхідних природоохоронних заходів.

Про ці речі, крім обговорення проблем розширення територій національних природних парків та Карпатського біосферного заповідника, говорилося і на нараді, яку проводив Остап Семерак за участі в.о. голови Держагентства лісових ресурсів України Христини Юшкевич та заступника голови облдержадміністрації Віктора Мікуліна в угоському інформаційно-туристичному центрі «Букові праліси – Всесвітня спадщина ЮНЕСКО».

Під час візиту Міністра до Карпатського біосферного заповідника велика увага приділена й обговоренню питань підтримки місцевих громад, розбудови туристично-рекреаційної інфраструктури, виконанню актів Президента та Уряду з питань збереження букових пралісів Карпат та забезпечення сталого розвитку гірських населених пунктів Закарпаття в зоні їх розташування. Так, за участі голови райдержадміністрації Павла Басараби, Міністра поінформовано про проблеми відбудови передбаченого відповідними дорученнями Президента та Кабміну України автомобільного мосту через річку Тиса на українсько-румунському кордоні у селі Ділове, який має з'єднати румунський природний парк «Гори Марамуреш» і Карпатський біосферний заповідник, у рамках проєктованого міжнародного українсько-румунського біосферного резервату в Мараморських горах та створить передумови для розвитку туризму й поглиблення трансграничної співпраці між українськими громадами по обидва боки українсько-румунського кордону.

Остап Семерак розглянув також проєктну пропозицію щодо будівництва у Свидовецькому лісництві Ясінянського ЛМГ, через територію Карпатського біосферного заповідника, альтернативної автомобільної дороги до гірсько-лижного курорту «Драгобрат».

Користуючись нагодою, я звернувся до Міністра з проханням допомогти розв'язати одну із найбільш актуальних міжнародних екологічних проблем у зоні розташування Карпатського біосферного заповідника – утилізації та рекультивації Рахівського сміттєзвалища, яке розташоване безпосередньо на березі Тиси.

Федір ГАМОР.

Стежкою пралісу Угоського ПНДВ

НА ЗАСІДАННІ БЮРО НТР ЗАПОВІДНИКА

ПОГОДИЛИ ПЛАНИ, ЛІМІТИ...

На черговому засіданні бюро науково-технічної ради Карпатського біосферного заповідника, яке відбулося 20 вересня ц.р. у Рахові, розглянуто ряд питань. Зокрема, заступник начальника відділу державної охорони установи Віктор Щерба інформував про погодження додаткового плану проведення санітарно-оздоровчих заходів у лісах заповідника на 2016-й рік, а начальник відділу ВЗПЕ та ВПР Павло Ворохта – про погодження ліміту на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій КБЗ та перелік видів загального використання природних ресурсів у межах цих же територій на 2017-й рік. Начальник відділу державної охорони Михайло Проць та його заступник Віктор Щерба говорили про розгляд звернення мешканців с. Богдан стосовно відновлення дороги в урочищі Бреболя та, відповідно, про проведення санітарно-оздоровчих заходів на території Свидовецького лісництва ДП «Ясінянського ДЛМГ», яка входить до складу заповідника без вилучення у землекористувачів. Із згаданих питань прийнято від-

повідні рішення про погодження плану та ліміту, а також задоволення звернення богданців.

Також погоджено ліквідацію захаращеності та інших рубок у Квасівському, прочищення в Говерлянському та освітлення в Богданському лісництвах ДП «Рахівське лісодослідне господарство» (територія КБЗ без вилучення в користувачів); санітарно-оздоровчі заходи у Груниківському лісництві ДП «Брустурянське ДЛМГ» (територія КБЗ без вилучення в користувачів); проведення інших рубок у Чорногірському та Кісванському ПНДВ; вирубки аварійно-небезпечних дерев вздовж ліній електропередач у Рахів-Берлибаському ПНДВ (про це інформували працівники заповідника П. Ворохта, В. Щерба, М. Проць, С. Попенко, Р. Глеб).

Керував засіданням бюро голова НТР, директор заповідника Микола Рибак.

Юрій БЕРКЕЛА

т.в.о. вченого секретаря науково-технічної ради, к.ф.-м.н., начальник відділу науково-дослідної роботи та сталого розвитку КБЗ.

МІЖНАРОДНЕ ПАРТНЕРСТВО

БРАЛИ УЧАСТЬ У СЕМІНАРІ

З 12 по 16 вересня 2016 р. науковці заповідника Юрій Беркела та Василь Покинь-черда взяли участь у роботі міжнародного науково-практичного семінару в рамках проєкту «Залучення громадянського суспільства до забезпечення сталого управління екосистемами», що фінансується програмою «East-West Dialogue» служби академічного обміну DAAD з фондів Федерального офісу закордонних справ Німеччини. Семінар проходив на базі Університету сталого розвитку м. Еберсвальде (Німеччина) і природоохоронних територій федеральної землі Брандербург. Учасниками заходу були 21 представник адміністрацій природоохоронних територій, наукових установ та вищих навчальних закладів, неурядових організацій України та Німеччини. Метою даного семінару було розглянути питання щодо залучення громадськості до сталого управління лісовим господарством.

Під час дискусій щодо впливу громадянського суспільства на прийняття рішень, визначення причин і наслідків відсутності участі громадянського суспільства у менеджменті лісових ресурсів, з використан-

ням методу MARISCO (метод адаптивного менеджменту вразливості та ризиків для природоохоронних територій), було проведено систематизацію факторів, що спричиняють проблеми сталого управління лісовим господарством, визначено основні напрямки забезпечення сталості лісового господарства України із залученням зацікавлених сторін.

Обговорено питання висвітлення результатів дослідження у наукових публікаціях, а також перспективи подальшої співпраці та підготовки нової проєктної заявки.

У рамках семінару також відбулося ознайомлення з роботою Університету сталого розвитку м. Еберсвальде, навчальні експерсії та зустрічі з керівництвом природного парку «Барнім», біосферного резервату «Шорфгайде-Хорін» (на території якого знаходиться одна зі складових частин об'єкта Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО «Букові праліси Карпат та давні букові ліси Німеччини» – Грумзіні), національного парку «Нижній Одер», муніципальних лісових господарств м. Еберсвальде та м. Темплін федеральної землі Брандербург.

Юрій БЕРКЕЛА.

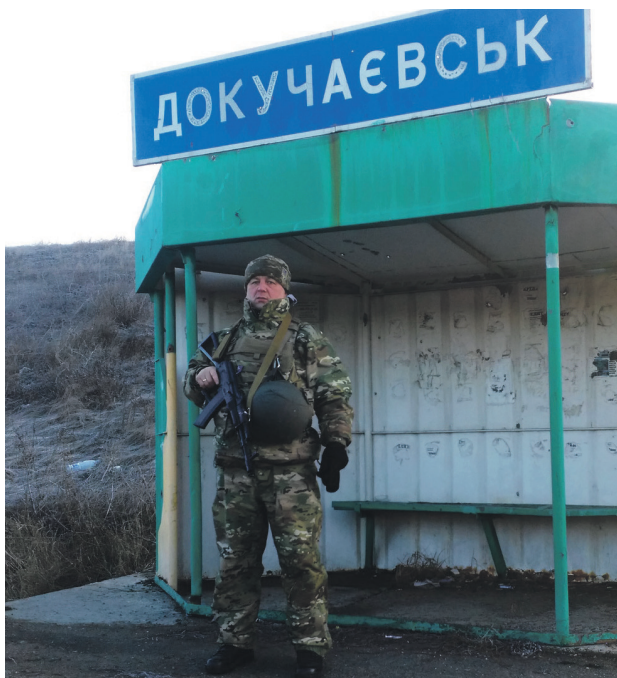
● ДІАЛОГИ З УЧАСНИКАМИ АТО

СПРАВЖНІ ПАТРІОТИ УКРАЇНИ МАЮТЬ БУТИ ТАМ, ДЕ НАЙВАЖЧЕ

Начальник Кевелівського ПНДВ Карпатського біосферного заповідника Василь Васильович Вербіцький один із тих працівників установи, який за призовом райвійськкомату, за його першою вимогою одразу пішов служити в АТО. Шляхів для того, аби ухилитися від служби не шукав. Адже, як потім, після демобілізації скаже, — «Обов'язок кожного свідомого українця, не на словах, а на ділі показати свій патріотизм. Особливо це важливо у важку для держави хвилину...». І така лиха година настала із анексією Криму та війною на Сході, на Донеччині та Луганщині, які розв'язала наш ближній сусід Росія, реалізуючи свої імперські амбіції. До речі, тоді ж до війська був мобілізований і його син.

І ось нещодавній воїн АТО звільнився в запас. Позаду один рік і чотири місяці служби в українському війську. Вже

гословив на подвиг, служіння Україні. Після цього було АТО на Донеччині, точніше — в Новотроїцькому, у військовій комедатурі, де служив командиром прикордонників групи швидкого реагування. Першим бойовим завданням було охорона ділянки кордону і блок-постів на межі зіткнення. А за нами були визволені раніше від ворога населені пункти України та війська ЗСУ. Не раз дивилися смерті у вічі. Для мене, звичайно, новими були види озброєнь, техніки, ведення бойових дій, підступність ворога, його тактика. Але з перших днів ми зрозуміли: війна там іде справжня, не уявна, ворог налаштований на неї серйозно попри усілякі домовленості. Підтвердженням тому для нас були, можна сказати, регулярні обстріли наших позицій з різних видів озброєнь, в тому числі й важких, наступи... Не обійшлося без жертв з нашого боку. До-

майже три місяці минуло, як повернувся зі Сходу. Вляглися пристрасті, впорядкувалися, врівноважилися думки... Погодився, наскільки дозволяє військова таємниця, дати невелике інтерв'ю для нашої газети.

— Сам я родом із Івано-Франківщини, де, як відомо, патріотичні почуття передаються з покоління в покоління, виховуються в кожній сім'ї, — каже співрозмовник. — Це не хизування. Так би мало бути в кожній українській родині. Тому й не коливався у виборі, що робити, коли країна потрапила у біду. Так поступив і мій син під час четвертої хвилі мобілізації.

— Чи було важко спершу? Я проходив військову службу ще в радянські часи. І теж не було легко. Крім того, я був тоді молодим. Зараз в українській армії все докорінно змінилося. Це військо незалежної держави. Відчутно це було одразу по духові, який панував у військовому підрозділі. А потрапив я до Прикордонних військ, у чопський загін. Звідти — у місто Великі Мости на Львівщину, а потім на вишкіл у Академію імені Богдана Хмельницького, де приймали присягу в присутності Президента України Петра Порошенка. Він же і вручив нашому з'єднанню, яке тільки було сформоване, бойовий прапор. Можна сказати, бла-

бре, що вони були мінімальними. І все завдяки мужності, стійкості й витримці, бойовій виучці людей. На чому ще хочу акцентувати особливу увагу так це на умілих, злагоджених діях командування, взаєморозумінні між ним і підлеглими. Від цього та військової виучки, як відомо, на війні залежить успіх, мінімізуються втрати.

Завдяки цьому нам вдалося уникнути серйозних неприємностей, нести службу добре. Вважаю, що свою місію — відстояти рубежі незалежної України надійно. У цьому вбачаю патріотизм військових нашого призову і всіх, хто захищає інтереси держави зі зброєю на Сході. Ось так би всім, незалежно від рангу й посади, дбати про державу. Не було б ні зовнішніх, ні внутрішніх ворогів.

У читача виникне запитання, як ставляться місцеві мешканці до нас, українських військових? Нас часто запитували, чого ми прийшли на Донеччину. Відповідали, що захищаємо свою Батьківщину від ворога, який віроломно вдерся нашу домівку. Але, на жаль, там патріотизм поширюється в більшості населення не далі власного порога. Дуже багато для цього зробила антиукраїнська пропаганда «Руского міра».

Розмову записав
Василь БОЙЧУК.

● ВІСТІ З ПНД-ВІДДІЛЕНЬ ЗАПОВІДНИКА

СТИМУЛ ДЛЯ ДОСТОЙНОГО ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ

У 2007 р. статус Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО одержали букові праліси Карпатського біосферного заповідника. Основна їх кількість розташована в Угольсько-Широколужанському гірському масиві установи. Там створені і діють два ПНДВ резервату. Наша розповідь про роботу одного із них — Широколужанського, яке ось вже майже рік очолює Василь Васильович Мула.

— Виповнилося більше 20 років, як працюю у заповіднику, в його Широколужанському відділенні, з них один рік — лісником, а 18-ть — заступником начальника. Відповідально і приємно трудитися у такій відомій і значущій на увесь світ та в Україні природоохоронній і науковій установі. До складу КБЗ широколужанські ліси ввійшли від держлісгоспів у 1979 році за рішенням органів влади, як унікальні букові праліси, які підлягають охороні на державному рівні. Зараз їх площа становить 5654 га. Вона розташована на південних та південно-західних схилах гір Менчул, Красна, Щавна, Товпаш, Гранниківська, Щербан і Виднога. Наші і праліси Угольського масиву КБЗ — найбільші у Європі. Тут зосереджені віковічні насадження бука, які мають визначальне значення для довкілля не лише України, а й Європи. Через територію ПНДВ протікає річка Лужанка, яка бере свій початок під полониною Станішора (протяжністю 17 км) і впадає у річку Тересву, притоку Тиси.

Заповідний масив поділяється на чотири зони, в залежності від розташування лісів, наявності в них представників фауни і флори, їх біологічної цінності, унікальності, ландшафтного різноманіття, заселення людьми. Адже на заповідній території знаходяться села Широкий Луг (3300 мешканців), з присілками Фонтеняси та Пригід. У трьох школах тут навчаються понад 400 учнів. Ці населені пункти єднає одна ґрунтова центральна дорога. Є сільський клуб, бібліотека, дитсадок, пошта, телефонний зв'язок, автобусне сполучення з райцентром. Село і присілки не газифіковані. Тому щороку доводиться забезпечувати населення та установи дровами для опалення (до 350 м³). Щорічно влітку також видаємо дозволи для випасання на заповідній території громадської худоби. Звичайно, усе це — в зонах регульованого заповідного режиму та антропогенних ландшафтів. У заповідній зоні, яка становить 3871 га взагалі усіляка людська діяльність, не пов'язана з охороною і науко-

вою діяльністю спеціалістів, забороняється. Обмежена вона і в буферній зоні, яка прилягає до заповідної. Створюється з метою запобігання негативного впливу людини на згадану зону. Лише в зоні антропогенних ландшафтів та регульованого режиму здійснюються традиційні землекористування, лісозористування, поселення людей, рекреаційна та інші види діяльності. Ці зони у нас становлять 347 га.

Для виконання природоохоронних і наукових заходів у відділенні трудяться 18 чоловік, із них 14-ть — працівники державної охорони (інспектори ПНДВ та майстри, начальник та його заступник). Зокрема, щоденно патрулюємо обходи, охороняємо і ведемо спостереження за лісовими наса-

дженнями, фауною і флорою, водними джерелами, місцями оселищ рідкісних видів рослин і тварин, вживаємо заходів для недопущення пожеж, а виховні заходи з відвідувачами територій спрямовані на пропаганду природоохоронного законодавства, формування екологічних знань. Про все це щомісяця звітуємо у природоохоронну установу. Зокрема, й наші дані враховуються в щорічному Літописі природи КБЗ.

Неодноразово, з метою моніторингу, у нас побували науковці з Швейцарії, Австрії, Німеччини, та інші, з якими наша установа підтримує тісні стосунки та співпрацює. У них ми вчимося господарювати, охороняти і любити природу, що нам на користь. Можемо їм позаздрити в цьому і в багатьох інших аспектах, зокрема у державницькому ставленні до природоохоронної справи. Сподіваємося, що зусилля нашої влади, статус Всесвітньої спадщини наших пралісів зіграє свою позитивну роль не лише для розвитку заповідної справи на Україні, конкретно в КБЗ, а й у нашій місцині. Як наслідок, красиві широколужанські букові ліси матимуть логічне завершення — зумовлять достойне життя місцевих мешканців.

Василь МУЛА,
начальник Широколужанського ПНДВ заповідника.

Многая, благая літ...

У листопаді – грудні ц.р. ювілейні роковини від днів народження урочисто відзначатимуть працівники Карпатського біосферного заповідника:

САС-ДУМЕН Микола Миколайович, муляр (55 р. – 27.11);

БОРОХТА Іван Васильович, інспектор з охорони ПЗФ Кісвлянського відділення (60 р. – 20.12);

МАТЧУК Василь Іванович, інспектор з охорони ПЗФ Трибушанського відділення (60 р. – 50.21).

Мрії щоб усі збулися,
В серці щоб любов цвіла.
І було в житті ще більше
Щастя, ніжності, тепла.
Поряд були лише друзі,
Рідні всі твої, сім'я.

Адміністрація, профспілковий комітет заповідника.

ЕКООСВІТНІ ЗАХОДИ ВІДЗНАЧЕНО «ДНІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СПАДЩИНИ»

На відзначення Днів європейської спадщини еколого-освітній центр «Центр Європи» Карпатського біосферного заповідника щороку організовує дні відкритих дверей. Екскурсії тут в ці дні проводять школярі Рахівщини. Зокрема, цього року екскурсоводами виступали учні ЗОШ I-III ступенів №1 м. Рахова. Протягом двох тижнів вони проходили спеціальний курс підготовки під керівництвом педагога О.М. Катеринюк та працівників еколого-освітнього центру. Учні 9-х класів самостійно проводили екскурсії та приймали відвідувачів. У гості до центру завітали школярі з першої та четвертої ЗОШ м. Рахова та учні Діловецької школи. Також під час екскурсій у нас побували туристи з Прикарпаття, Вінниччини, Одещини та інших областей України.

На закінчення акції юні екскурсоводи на згадку отримали різну друковану сувенірну продукцію, а також пам'ятне свідоцтво про відвідини географічного центру Європи.

Під час Днів відкритих дверей еколого-освітній центр «Центр Європи» відвідало 105 школярів Рахівщини, а також 312 туристів із різних куточків України та з-за кордону. Всі були задоволені, дізнавшись багато цікавого про букові праліси та історію Рахівщини – єдиного в Україні району, на території якого є два об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО: природний – букові праліси Карпатського біосферного заповідника та культурний – Струківська церква в Ясінях.

Марина БИРОВАШ, завідувач еколого-освітнього центру «Центр Європи» КБЗ.

Фото на згадку біля Карстового моста в Угольці

НЕЗАБУТНІ ДНІ НА РАХІВЩИНІ

З другого по четверте вересня ц.р. у Рахові побувала делегація з 32 співробітників дирекції національного парку «Дуна-Іполі», з центральної Угорщини. Метою їхнього візиту було, перш за все, участь у міжнародній науково-практичній конференції «Екологічні, соціально-економічні та історико-культурні аспекти розвитку прикордонних територій Мараморощини», що відбулася в Рахові, і внесення свого вкладу в її успіх двома професійними презентаціями англійською мовою.

Крім інформативних презентацій, угорські представники були дуже задоволені заключним заходом конференції – музикою і танцями у виконанні гуцульського ансамблю місцевого будинку культури. Варто зазначити, що гуцули відомі в Угорщині в основному завдяки породі своїх маленьких коней. Інші традиції та пам'ятки не розрекламовані в нашій країні на належному рівні.

Наша група зупинилася в Рахові, у готелі «Оленка», послугами якого ми вже користувалися під час нашого першого візиту в травні 2014 року.

У суботу, в рамках післяконференційних заходів, група відвідала еко-туристичний маршрут в Угольських пралісах, що на Тячівщині. У складі представників нашого національного парку були рейнджери, орнітологи, ботаніки, лісівники, печерний дайвер, географ і інженер-еколог. Усі вони вражені побаченими захованими скарбами вздовж стежки маршруту, і залишилися задоволеними професійним супроводом та друкованими матеріалами

про Угольку (англійською мовою) та Рахів (угорською мовою), якими їх забезпечив Карпатський біосферний заповідник. Тур завершився смачною вечерею в ресторані «Срібний рай» у Великій Угольці.

У неділю, 4 вересня, угорські гості приєдналися до заходів XXIII Гуцульського фестивалю в Рахові. Учасники делегації дякують гуцулам за організацію такої масштабної події. Фантастичний хід колон фестин на-завжди запам'ятався членам угорської делегації.

Золтан ЯМНІЦЬКИЙ, член делегації з національного парку «Дуна-Іполі» (Угорщина).

Танець з гуцулкою

ЦІКАВО ЗНАТИ

- 80% лісів Землі наразі вже знищено людством.
- Картоплю розводили раніше в якості квітки і обробляли її на клумбах перед палацами.
- Морква відома в якості їстівного коренеплоду протягом чотирьох тисяч років.
- У Китаї та Японії вирощують моркву довжиною до метра.
- Цибуля стає рум'яною при підсмажуванні завдяки вмісту в ній соку цукру.
- Якщо пожувати протягом трьох хвилин шматочок цибулі, він уб'є всі бактерії, що знаходяться в роті.
- Найбільш живильний у світі плід – авокадо. Він містить на фунт їстівної маси 741 калорію. А найменш по-

живний овоч – огірок, містить на фунт їстівної маси всього 73 калорії.

• Орхідеї відомі як «викрадачі енергії». Ці рослини найкраще вирощувати в оранжереях. Їх ні в якому разі не можна поміщати в спальні, оскільки орхідеї найінтенсивніше поглинають енергію вночі і перед світанком. Рішуче протипоказаний контакт з орхідеями хворим і ослабленим людям.

• Більше 25 % лісів світу знаходяться в Сибіру.

• У лимоні міститься більше цукру, ніж в полуниці.

• Найстарша троянда в світі росте в Німеччині. Рожевий кущ цвіте з року в рік протягом ось вже 1000 років біля стін собору в Хільдесхайм і у висоту вже майже досяг даху будівлі.

(За матеріалами Інтернет-видань).

Вісник
КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА
РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА

ЖИТИЦЬ У ЗАКР. МОНЕТІ З ПРИРОДОЮ!

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
вул. Красне Плесо, 77,
а/с 8, м. Рахів, 90600,
Закарпатська обл.

РЕДКОЛЕГІЯ:
Федір Гамор (шеф-редактор),
Василь Бойчук (провідний редактор),
Микола Рибак,
Юрій Беркела,
Василь Покин'єрєда,
Микола Волощук,
Ярослав Довганич,
Вікторія Бундзяк,
Олег Борик (верстка).

Відповідальність за достовірність фактів несе автор.

Газету віддруковано в ТОВ «Дім»,
бульвар Шевченка, 1, м. Тернопіль.

Замовлення № _____

Тираж – 1300 примірників.

Газета виходить раз на два місяці.

Контактні телефони: (03132) 2-21-93, 2-29-14.
Електронна пошта: cbr-rakhiv@ukr.net
<http://cbr.nature.org.ua>
Засновник і видавець:
Карпатський біосферний заповідник.

Свідоцтво про державну реєстрацію Зт № 401 від 25.01.2006 року